Opłata pocztowa
uiszczona gotówką

Rok II. Kraków, dnia 1 stycznia 1938. Nr. 5

BIULETYN BUCHALTERYJNO-SKARBOWY

WYDAWNICTWO BIURA BUCHALTERYJNO-REWIZYJNEGO
P. DIAMANTA
Adres Redakcji i Adm.: Kraków, Grodzka 13, tel. 131-12.

Jakie korzyści daje prowadzenie ksiąg handlowych według ustaw o podatku przemysłowym i dochodowym?

Zasadnicze przepisy o znaczeniu ksiąg handlowych dla wymiarów podatków zawiera Ordynacja Podatkowa, która stwierdza w art. 88, że władza wymiarowa nie może ustalić podstaw wymiaru odmiennie aniżeli to wynika z ksiąg, o ile one nie zostały uznane za nieprawidłowe lub nierzetelne.

Poza Ordynacją jednak cały szereg przepisów dotyczących ksiąg handlowych zawierają ustawy o podatku przemysłowym i dochodowym.

Na pierwszy plan wysuwa się w tym względzie kwestia zależności stawek obrotowych od prowadzenia ksiąg handlowych i tak:

Przedsiębiorstwa handlu towarowego względnie skupu zawodowego i przedsiębiorstwa wydawnictw ksiąg drukowanych **o ile prowadzą prawidłowe księgi handlowe** opłacają tytułem podatku obrotowego **1.2%** od sprzedaży netto, tj. po potrąceniu bonifikat, skont i zwrotów; obroty powyższych przedsiębiorstw **nieprowadzących ksiąg handlowych**, opodatkowane są brutto (bez bonifikat i zwrotów) **na 1.7%.**

Przedsiębiorstwa przemysłowe VI, VII VIII kategorii, wydobywające lub przetwarzające surowce albo produkujące wyroby z wydobytych lub zakupionych materiałów, albo też wytwarzające wyroby z cudzych materiałów (w tym wypadku od zarobków

osiąganych) opłacają tytułem podatku obrotowego **stawkę 1.5%.** Stawka ta obowiązuje przedsiębiorstwa, **zarówno prowadzące,** jak i **nieprowadzące prawidłowych ksiąg handlowych;** jednak korzyścią dla prowadzących te księgi będzie możność potrącenia od obrotu bonifikat, skont i zwrotów.

Przedsiębiorstwa przemysłowe kategoryj I, II, III, IV i V, oraz samoistne przedsiębiorstwa wykonywania robót, o ile prowadzą prawidłowe księgi handlowe, opłacają 1.9% od obrotów, osiąganych ze sprzedaży wydobytych lub przetworzonych surowców albo wyprodukowanych wyrobów względnie od sum przychodu za roboty lub dostawy. Przedsiębiorstwa te nieprowadzące prawidłowych ksiąg handlowych, opłacają **3%.** Należy zauważyć, że przy zastosowaniu stawek podatkowych dla przedsiębiorstw przemysłowych miarodajną jest ustawowo należna kategoria świadectwa przemysłowego, a nie kategoria świadectwa posiadanego.

Przedsiębiorstwa komisowe i pośrednictwa handlowego oraz pośrednicy handlowi (kat. IIb) opłacają od uzyskanych prowizyj 6%. Jeżeli jednak komisant pobiera dla siebie niezależnie od umówionego wynagrodzenia komisowego różnicę lub większą część różnicy między ceną istotnie osiągniętą przy sprzedaży a ceną ustaloną w umowie, natenczas opłaca podatek obrotowy od pełnej sprzedaży **1.2% przy księgach, względnie 1.7%, o ile ksiąg nie prowadzi.**

Przedsiębiorstwa handlowe od obrotów uzyskanych ze sprzedaży towarów po ich przerobieniu opłacają podatek według stawki 1.9%.

Przedsiębiorstwa przemysłowe z obrotów, dokonywanych z zakładów handlowych, należących do przedsiębiorstw przemysłowych opłacają stawki podatkowe przewidziane dla przedsiębiorstw przemysłowych.

Pozostałe wyżej niewymienione obroty opłacają podatek w wysokości 3%.

O ile zaś chodzi o podatek dochodowy, należy stwierdzić, że zasadniczą korzyścią płatnika, prowadzącego księgi handlowe jest obowiązek przyjęcia przez władze skarbowe za podstawę wymiaru tego podatku— zysku, wykazanego księgami, czyli zysku bilansowego, co wyklucza u tych płatników zastosowanie norm średniej zyskowności.

Poza tym prowadzący prawidłowe księgi handlowe mogą jednorazowo odpisać całkowitą wartość przedmiotów, których zwykły okres zużycia nie przekracza lat pięciu.

Ustawy o podatku przemysłowym i dochodowym zawierają również szereg szczegółowych przepisów wspomnianej materii, których omówienie jednak przekraczałoby ramy niniejszego artykułu.

P. Diamant.

Które przepisy prawne regulują ubezpieczenia społeczne?

Ze względu na to, że przepisy prawne, dotyczące ustawodawstwa ubezpieczeń społecznych, rozrzucone są po licznych ustawach i rozporządzeniach, a dotychczas niema w tym względzie, mimo przeprowadzonego w r. 1933 scalenia ubezpieczeń społecznych jednego aktu ustawodawczego, wskazane jest zestawienie całego dotyczącego materiału ustawowego, celem ułatwienia orientacji w tej tak zawiłej dziedzinie.

Należy tedy w pierwszym rzędzie stwierdzić, że podstawową ustawą dla ubezpieczeń społecznych jest ustawa z dnia 28. 3. 1933 o ubezpieczeniu społecznym (tzw. ustawa scaleniowa), zamieszczona w dzienniku ustaw nr. 51, poz. 369. Ustawa ta, zmienioną nowelą z dnia 24. 10. 1934 (Dz. U. Nr. 95, poz. 855) obejmuje następujące ubezpieczenia:

1) na wypadek choroby i macierzyństwa

tak dla pracowników umysłowych jak i robotników,

2) ubezpieczenie emerytalne robotników (o ubezpieczeniu emerytalnym pracowników umysłowych, patrz niżej),

3) ubezpieczenie tzw. wypadkowe tak robotników jak i pracowników umysłowych.

Należy pamiętać, że ustawa o ubezpieczeniu społecznym nie obejmuje wogóle przepisów o ubezpieczeniu na wypadek braku pracy robotników i pracowników umysłowych.

Ubezpieczenie na wypadek bezrobocia robotników uregulowane jest w odrębnej ustawie z dnia 18. 7. 1924, kilkakrotnie nowelizowanej, której jednolity tekst znajduje się w dzienniku ustaw z roku 1932, poz. 555. Jak wiadomo także instytucje, przeprowadzające ubezpieczenie robotników od bezrobocia są odrębne od ubezpieczalń społecznych, mianowicie ubezpieczenie to należy do Funduszu Pracy, który przejął funkcje dawnego Funduszu Bezrobocia.

O ile chodzi o ubezpieczenie pracowników umysłowych, trzeba pamiętać, że jest ono — po za ubezpieczeniem chorobowym i wypadkowym — unormowane w osobnej ustawie z dnia 24. 11 1927 (Dz. U. Nr. 106, poz. 911). Ustawa wzgl. Rozporządzenie to zostało znowelizowane dwukrotnie: raz dnia 22. 3. 1933 (Dz. U. Nr. 27, poz. 229) a następnie dnia 15. 3. 1934 (Dz. U. Nr. 39, poz. 347). Tekstu jednolitego powyższych przepisów dotychczas jeszcze niema, tak, że przy ich rozpatrywaniu trzeba się posługiwać trzema aktami ustawodawczymi, wyżej naprowadzonymi.

Ubezpieczenie pracowników umysłowych w powyższych przepisach unormowane obejmuje ubezpieczenie od bezrobocia i tzw. emerytalne (do Funduszu Pracy więc pracownicy umysłowi z tytułu bezrobocia nie należą).

Trzeba jeszcze wyjaśnić, że wspomniany Fundusz Pracy ma dziś dwie funkcje a mianowicie z jednej strony przeprowadza on roboty publiczne i i. i dla tego celu ściąga różne daniny i opłaty (jak np. 2%-ą składkę od wynagrodzeń, która jest niezależna od innych świadczeń ubezpieczeniowych, dochody z tantiem, z biletów wstępu na zabawy itp., tzw. podatek od siedzenia od gości, którzy przebywają w lokalach nocnych po godz. 12 w nocy itd.). Z drugiej strony Fundusz Pracy — jak już wyżej wspomniano jest równocześnie instytucją ubezpieczenia robotników od bezrobocia i z tego tytułu ściąga osobne składki na to ubezpieczenie.

Poza powyższymi zasadniczymi ustawami istnieje oczywista bardzo wiele przepisów szczegółowych, rozrzuconych po rozporządzeniach wykonawczych, których wyliczenie przekraczałoby ramy niniejszego artykułu.

Jak więc z powyższych uwag wynika, zorientowanie się w dziedzinie ustawodawstwa ubezpieczeń społecznych wymaga dziś wielkiego zasobu wiadomości prawniczych, bez których nie trudno jest nawet zawodowemu prawnikowi narazić się na pomyłki i nieporozumienia.

Ponieważ zaś ubezpieczenia społeczne stanowią dla kupiectwa i przemysłu dotkliwe obciążenie, przeto znajomość omawianych przepisów jest także dla tych sfer niezmiernie ważna.

Adw. Dr. E. Federgrün.

Odpowiedzialność karna księgowego za wadliwe i nierzetelne prowadzenie ksiąg handlowych.

Przedruk z wydawnictwa Biura Buch.-Rew. P. Diamanta p. t. **Najnowsze przepisy o księgach handlowych,** w oprac. adw. Dra E. Federgrüna i P. Diamanta, Kraków, 1938 (p. ogłoszenie na str. 5).

6. Odpowiedzialność karna księgowego. Księgowy odpowiada również za przestępstwa księgowe z art. 280 i 281 K. K.*), jeżeli do spełnienia tych przestępstw udziela pomocy czynem lub słowem (art. 28 K. K.) i to bez względu na pobudkę, jaką kierował się przy udzieleniu pomocy i bez względu na to, czy miał osobisty interes w dokonaniu przestępstwa. **Księgowy musi jednak być świadom swego pomocnictwa i wiedzieć, że prowadzi powierzone mu księgi handlowe wadliwie czy nierzetelnie itd.** Udzielenie pomocy przez księgowego może nastąpić bądź czynem (a więc wadliwym i nierzetelnym księgowaniem, przerabianiem lub podrabianiem ksiąg i dokumentów itp.), bądź słowem (np. poradą, informacją, wskazówką— udzielonymi właścicielowi czy odpowiedzialnemu zarządcy przedsiębiorstwa). Księgowy prowadzący świadomie wadliwie i nierzetel-

*) Art. 280. Kto będąc obowiązany z mocy przepisu do prowadzenia księgowości kupieckiej, wcale jej nie prowadzi lub prowadzi ją wadliwie, podlega karze aresztu do miesięcy 6 lub grzywny.

Art. 281. Kto prowadzi księgowość kupiecką w sposób niezgodny z prawdą, albo księgi lub dokumenty handlowe uszkadza, ukrywa, przerabia, lub podrabia, podlega karze więzienia do lat 5.

ne księgi handlowe, nie może powoływać się na swoją zależność materialną od właściciela przedsiębiorstwa, gdyż zależność taka i jej następstwa (obawa o posadę itp.) nie dadzą się podciągnąć pod stany, wykluczające przestępstwo i karalność czynu.

Księgowy nie może więc powoływać się ani na przymus fizyczny (art. 19 K. K.), ani na stan wyższej konieczności (art. 22 K. K.). Sąd może natomiast uwzględnić usprawiedliwioną nieświadomość bezprawności czynu jako podstawę do nadzwyczajnego złagodzenie kary (art. 20 § 2 K. K., księgowy nie wiedział np., że prowadzi księgi wadliwie, księgowy miał podstawę przypuszczać, że alegaty, transakcje, podawane mu do księgowania, są rzetelne itd.). Poza tym zaś działanie pod wpływem zależności gospodarczej może być przy wymiarze kary uznane jako łagodząca okoliczność (patrz także art. 165 O. P.).

Księgowy, który jako pomocnik dopuszcza się przestępstwa z art. 280 i 281 K. K., ponosi odpowiedzialność w granicach swego zamiaru, niezależnie od odpowiedzialności właściciela czy zarządcy przedsiębiorstwa (art. 28 K. K.), t. j. nawet wtedy, gdy właściciel czy zarządca są osobiście nieodpowiedzialni (z powodu niepoczytalności, nieletniości itd.).

Księgowy odpowiada za to przestępstwo do którego popełnienia udzielał pomocy; jeżeli więc księgowy prowadził księgi wadliwie lub nierzetelnie, natenczas odpowiada z art. 280 wzgl. 281 K. K.

Księgowy nie będzie odpowiadał za przestępstwo z art. 280 i 281 K. K., jeżeli zapobiegł skutkom swego działania (art. 30 § 1 K. K.), zanim ono zostało ujawnione (np. jeżeli księgowy, przeprowadziwszy w księgach handlowych fikcyjną pozycję, następnie ją na czas sprostował). W stosunku zaś do księgowego, który starał się zapobiec skutkom swego działania, chociaż im nie zapobiegł, sąd będzie mógł zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary (art. 30 § 2 K. K.). Patrz także art. 166 O. P.

Księgowy odpowiada za pomocnictwo do popełnienia przestępstwa wtedy, gdy to przestępstwo jest conajmniej **występkiem** (występkiem jest przestępstwo, zagrożone karami zasadniczymi więzienia do lat 5, aresztu powyżej 3 miesięcy lub grzywny powyżej 3.000 złotych — art. 12 K. K.).

Niema natomiast odpowiedzialności karnej za pomocnictwo do popełnienia **wykroczenia** (wykroczeniem jest czyn, zagrożony karami zasadniczymi: aresztu do 3 miesięcy i grzywny do 3.000 zł., albo jedną z tych kar — art. 1 Prawa o wykroczeniach). Księgowy nie odpowiada więc karnie, jeżeli np. kupiec nie przedłożył sądowi rejestrowemu bilansu czy sprawozdania, gdyż czyn ten po stronie kupca stanowi tylko wykroczenie.

Red. odp.: Dr. Efraim Federgrün   Druk »Renaissance« Kraków, Starowiślna 31